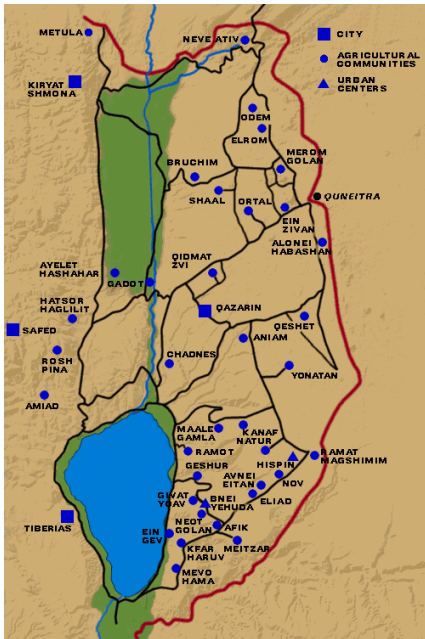

1. Kes on pildil olev härrasmees (1858-1907), kes pani aluse 1882. aastal oma kodumaa vahuveinitööstusele? Toodang pole tundmatu ka eestimaalastele.

2. Mis piirkond?

3. Mis nime kannab see kavalat mõtlemist eeldav torniladumismäng, mille nimi tuleb suahiili keelest ning tähendab tõlkes „ehitama“?

4. Mis nimetust kannab pildidel nähtav pill?

5. Kes on neiu pildidel?

6. Eelmise aasta 16. märtsil poos end üles tunnustatud kalateadlane Nicholas Hughes (1962-2009). Pikka aega depressiooni käes vaevelnud mees läks sama teed, kui tema poeedist ema. Ema tappis end, kui Nicholas oli veel väikelaps. Tema ema nime kannab Ameerika psühholoogi James C. Kaufmani poolt sõnastatud efekt, mis väidab, et naissoost poeedid on kirjarahva hulgas kõige vastuvõtlikumad vaimuhaiguste suhtes. Kes oli Nicholas Hughesi kuulus ja depressiivne ema?

7. Teatud juhul võib inimese (mitte kõigi!) kehal asetsev Cowperi nääre (tuntud ka kui bulbouretraalnääre) hakata tootma spetsiifilist läbipaistvat vedelikku, mille täpse otstarbe kohta pole isegi vastava eriala spetsialistidel ühest ja kindlat seletust. Kus asub see Cowperi nääre (saanud nime aastatel 1666-1709 elanud Inglise anatoomi järgi)?

8. Selles Hollandi väikelinnas toimuv turniir on iga maleaasta üks esinduslikumaid. Esmakordselt 1938.a toimunud turniiri võitjate hulgas on esindatud enamik malelegende eesotsas Garri Kasparovi, Viswanathan Anandi ja Viktor Kortšnoiga. Viimastel aastatel peasponsori järgi Coruse maleturniiri nime kandva võistluse võitis viimati Ukraina suurmeister Sergei Karjakin. Mis nime kannab see väikelinn?

9. Blumenau linnas elab u. 300 000 elanikku. Kesklinnas võib kohata ohtralt saksa kultuuriruumile omast arhitektuuri, paljud elanikud kõnelevad saksa keelt (mis on küll kohaliku keelega segunenud dialekt) ning igal aastal toimub linnas Oktoberfesti sarnane õllefestival. Linnale pani aluse samanimeline sakslane 1850.a ning saksa sisserändajad moodustavad enamuse ka tänapäeval. Umbes 95 % linna elanikest on valgenahalised, mis seal riigis on suhteliselt ebatavaline. Arenev IT- ja traditsiooniline tekstiilitööstus on taganud linnale tugeva majandusliku tausta. Mis riigis asub Blumenau linn? Olgu mainitud, et elanike arvult on linn riigis 82. kohal.

10. Pärnust pärit mees (sünd. 1963) lõpetas 1989.a Tallinna Konservatooriumi ning pärast aastast töötamist Estonias asus end täiendama Viinis. Järgnesid tööaastad sealsamas, seejärel Saksamaal ja Hispaanias. Bariton on kehastanud Figarot "Sevilla habemeajajas" ning Papagenot "Võluföödis". Nüüdseks on mees tagasi Eestis, töötades EMA-s laulmise õppejõuna. Samuti on viimasel ajal palju tähelepanu saanud klaveriõpetajana. Kes?

11. Kui Eestis on Katariinast tuletatud Kadrid, Katrinid jt., siis Gruusias on sama nime vasteks ... Nime võiks aidata meenutada vihjed, et see on lauljatar Katie Melua õige eesnimi, samuti on sama nimega üks Gruusia päritolu Šotimaa malesuurmeister ning märtrina surnud Kahheetia kuninganna (1565-1624). Mis nimi?

12. 1957. a sündinud kirjanik kasvas üles Pensas. Omandas laitmatu prantsuse keele (väidetavalt oma prantsuse päritolu vanaemalt, ent see võib olla ka kirjanduslik liialdus). 1987.a sai tal lõplikult NSV Liidust kõrini ja mees asus elama Prantsusmaale. Seal on temast saanud hinnatud kirjanik, kes oma loomingus keskendub eelkõige inimeste elusaatusele Venemaal (Nõukogude Liidus). Läänes menukas, aga Venemaal teda eriti ei hinnata. Tuntumad teosed: „Prantsuse testament“ ja „Ühe elu muusika“. Kes?

13. Möödunud aasta 17. detsembril oleks see eesti (ajaloo)filosoof ja politoloog saanud 60-aastaseks. Sel puhul andis Tartu Ülikooli kirjastus välja autori poolt 1994 lõpetatud monograafia “Ühe impeeriumi lõpp?”, kus meie küsitav kirjeldab väga täpselt Nõukogude Liidu lagunemist ning esitab põhjusi, miks see juhtus. Selsamal, 1994. aastal suri ta tervisejooksu tehes infarkti kätte. Doktorikraadi kaitses see mees tollases mõistes väga noorelt, 34-aastaselt, ning 37-aastaselt valiti ta juba Eesti NSV TA korrespondentliikmeks. Väidetavalt oli ta esimene eesti sotsiaalteadlane (kui väliseestlasi mitte arvestada), kes hakkas järjepidevalt avaldama oma töid rahvusvahelistes teadusajakirjades. Aastal 1991 vahetas ta oma perekonnanimes O-tähe A-ks, kuna O-tähte sisaldav nimi ei kõlanud inglise keeles kuigi hästi. Kes?

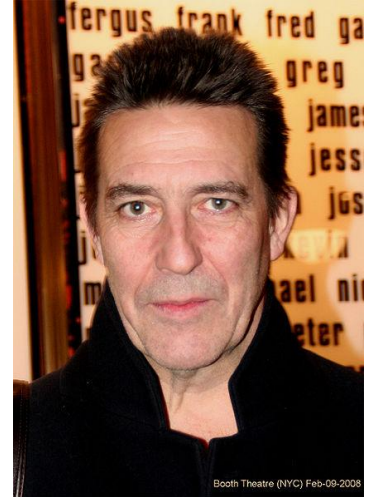
14. Diego Maradona karjääri tipp hetkeks koondislasena on kindlasti MM-tiitel 1986.a-l, kuid klubijalgpallurina võib ta samaväärseteks saavutusteks lugeda UEFA karikavõitu (1989) ja Itaalia meistritiitleid (1987 ja 1990). Need tiitlid tulid kõik ühe klubi eest mängides. Millise?

15. 2009.a. moodustati SA Eesti Rahvuslik Klaverimuseum, mille kuratooriumis on Olav Ehala, Tõnis Mägi, Eri Klas ja Jaan Manitski. Sihtasutusele on juba üle antud üks mõisahooned, projektid koostamisel, paljud seal eksponeeritavad klaveridki välja valitud, kohalik omavalitsus ja muusikaavalikkus asjast väga huvitatud. Kuraatorite mõjuvõimu arvestades on asi enam kui reaalne. Mõisahoones asunud kool suleti kümnekond aastat tagasi. Viimane mõisnik oli Harald von Stryk. Mis mõis?

16. Maailmas elab miljoneid kodustatud kaameleid, looduses pole neid aga kuigi palju. Arvatakse siiski, et Austraalias elab ligemale miljon metsistunud dromedari ning nende hulk kasvab. Samas on nemad siiski kodustatud loomade järglased. Küsimus: millise kaamellaste sugukonda kuuluvaid loomi on metsikus looduses kõige enam? Nende tõenäoliseks hulgaks hinnatakse 400 – 600 000 isendit.

17. Kui küsitav ajalooline suurkuju oli 25-aastane, asus ta teele Rhodose saarele, et võtta õppetunde filosoofias ja kõnekunstis. Teel kaaperdasid laeva aga piraadid ning nõudsid laeval oleva mehe eest 20 talenti lunaraha. Kuulnud nõudest, mees naeris ja soovitas piraatidel 50 talenti küsida. Pärast 38 päeva pikkust pantvangis olemist lunaraha laekus ning mees vabastati. Kohe seejärel sõitis ta koju, kogus kokku laevastiku ning nuhtles piraate karmilt. Kellega selline vahejuhtum aset leidis? Muuhulgas on teda kehastanud Põhja-Iiri näitleja Cieran Hinds, keda näete ka pildil.

18. ... on settekivim, mis koosneb peamiselt alumiiniumoksiidist ja alumiiniumhüdroksiidist. Lisandeiks võivad olla ränidioksiid, raudhüdroksiidid, savimineraalid jne. Peamised koostismineraalid on gipsiit, bömiit ning diaspoor. Värvuselt on ... hallikas, pruun, kollakas või punakaspruun. See tekib niiskes ja soojas kliimas alumiiniumi sisaldavate kivimite porsumisel. Nime on sellele andnud Les Baux de Provence Lõuna-Prantsusmaal, kust varem seda kaevandati. Suurimad varud on Guineal, Austraalia ja Brasiilial. Millest jutt?

19. Susanne Klatten on 47-aastane saksa naine ja 3 lapse ema. Ühtlasi on tegemist kõige rikkama sakslannaga. Maailma rikkurite edetabelis oli ta viimati 35. kohal. Pole aga rahu isegi rikaste maailmas. Viimastel aastatel on olnud lausa kolm juhtumit, kus ta on langenud väljapressimise ohvriks. Viimati nõuti temalt 800 000 eurot, et avalikkuse ette ei jõuaks seksivideo, kus rikkur hullab Helg Sgarbi nimelise mehega. Ka see tegelane oli tegelikult väljapressija. Küsimus on aga selle kohta, et kuskohast pärineb proua Klatteni rikkus (firma, mis on kirjutatud tema nime juurde ka rikkaste edetabelis), mida pahatahtlikud inimesed ihaldavad?

20. Mis ansambel esineb?

21. Kui mitte arvestada mõjuvõimu, vaid kõigest positsiooni, siis oli Lenini otseks järglaseks mitte Stalin, vaid hoopis see mees. Aastatel 1921-24 Rahvakomissaride Nõukogu esimehe asetäitjana töötanud mees püsis ametis 1930. aastani, kui Stalin vahetas ta Molotovi vastu välja. Hiljem oli ta posti ja telegraafi eest vastutav rahvakomissar. Nii nagu enamiku Lenini kaaskondlastega, läks ka temal kehvasti – 1937. a ta arreteeriti ning lasti järgmisel aastal maha. Kes?

22. Kui eestlased saavad uhkustada murdmaasuusatamise MK-etappide korraldamisega, siis sloveenid teevad meile pikalt ära. Mäesuusatamisest ei räägi, sest eestlastel pole šanssi. Murdmaasuusatamises tõstsid nad eelmisel aastal maailmakaardile Rogla. Palun aga nimetada paik Sloveenias, kus peetakse laskesuusatamise MK-etappe (lisaks regulaarsele MK-sarja kuulumisele toimusid seal ka 2001. a MM-võistlused)!

23. Eelmisel aastal eestlasigi ärevile ajanud seagripiepideemia pääses valla teadupoolest Mehhikost. Enne seagrippi oli meil aga linnugripp, mis eestlasi küll eriti ei puudutanud, ent sai maailmas saatuslikuks päris paljudele. Millises Aasia paigas registreeriti 1997. a esimesed haigusjuhtumid, mis nõudsid seal ka 6 esimest inimohvrit? 2003. a ründas haigus samas paigas uuesti.

24. Kui viimastel aastatel seondub sõna „järvemuusika” peamiselt Leigoga, siis aastatel 1997-99 toimusid suurejoonelised üritused hoopis teise järve ääres. 23. augustil 1997 esines ERSO ligemale 20 000 pealtvaataja ees ning kandis ette Händeli suurvorme, mida täiendas võimas ilutulestik. Sama suurejooneline oli ka aasta hiljem toimunud üritus (üritusele jättis oma pitseri siiski vihmane ilm), ent 1999. a toimunud ja kolm päeva kestnud festival jäi juba selgelt kahjumisse. 2000. a prooviti neljandat korda ning publikut meelitati näiteks Apocalyptica ning Candy Dulferiga, kuid eelnevate aastate jamad sundisid üritust Pärnusse kolima. Edaspidi enam üritatud ei ole. Mis järv oli selliste suurejooneliste kontsertide tunnistajaks?

25. Näete seeriat ühe kõvemini tasustatud elava kunstniku Fernando Botero maale. Koledad maalid kujutavad sündmusi ühes konkreetses paigas. Kus need sündmused aset leidsid? Tahame konkreetse koha nime (riigi või linna nimetamisest ei piisa).

26. Hiina lõunaosast Kantonist pärit söök on muutunud paljude Hiina ja muude Aasia köökide peamiseks eelroaks. Mõni saab kõhu täis ainuüksi nende söömisest. Valmistamine on teoorias imelihtne: tuleb võtta riisipaber või filotainas (eestlastele kõlbab ka lehttaigen) panna selle sisse eelnevalt ette valmistatud köögiviljad (soovi korral ka liha), keerata kõik see rulli ning panna paariks minutiks õlisse küpsema. Kui kõik õigesti tehtud, võibki peatselt kõige meeldivama osa juurde asuda. Millisest idamaist päritolu kõhutäitjast on jutt?

27. ... on interdistsiplinaarne teadusasutus, mis teostab alus- ja rakendusuringuid materjaliteaduse, geeni- ja biotehnoloogia, keskkonnatehnoloogia, osakestefüüsika ja informaatika vallas. Niimoodi tutvustab end üks Eesti teadusasutus. Mis asutus? 1979.a loodud asutuse direktoriks on hetkel Raivo Stern. Vastuseks piisab asutuse üldtuntud lühendist.

28. Pildil teile naeratav naisterahvas (sünd. 1985 Jamaical) on oma ala valitseja juba mitu head aastat ning on nimetatud 2006. ja 2009.a oma ala parimaks sportlaseks. Vaatamata sellele saatis teda aga kuni eelmise aastani suurvõistluste needus. 2007.a võistles ta oma riigi katsevõistlustel haigena, sai 4. koha ja ei kvalifitseerunud koondisse. Pekingi olümpial oli ta samuti surmkindel favoriit, ent valesti valitud taktika tõttu lõpetas kolmandana. Alles eelmisel aastal võitis ta veenva eduga MM-tiitli (tegelikult tuli lausa kahekordseks võitjaks). Kes?

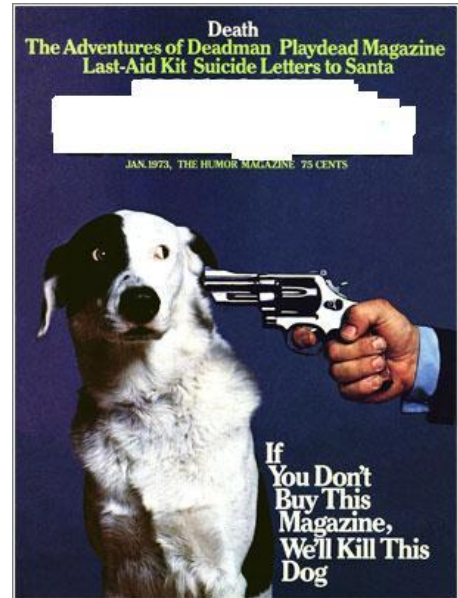

29. Ta (sünd. 1962) on hariduselt geograaf. Pärast mõningast töötamist õpitud erialal astus mees poliitikasse ning valiti 1992.a Isamaa nimekirjas Riigikokku (sai sinna küll asendusliikmena). Kuulus ka kahe järgmise Riigikogu koosseisu. 1995.a kogus ta 789 häält (Parempoolsete nimekirjas) ja 1999.a 1209 häält (Möödukad). 1994-95 kuulus Andres Tarandi valitsusse ning pidas keskkonnaministri ametit. Pärast riigikoguja elu on mees tegutsenud eraettevõtluses. Kes? Kuskilt leidsin fakti, et lisaks kõigele on tegemist Raimond Valgre õepojaga.

30. Esimene mees (1884-1957) oli Broadway näitleja ja tummfilmiajastu staar. Hollywoodis kestis ta karjäär kuni 1932.a-ni. Kuigi omaaegne suur tegija, ei ütle enamiku tema osalusel valminud filmide nimed tänapäeval suurt midagi – *Her Gilded Cage*, *Janice Meredith*, *Foolish Wives* jne. Teine mees sündis kümme aastat pärast esimese filmikarjääri lõppu. Alustanud nimetu statistina, mainiti ta ära esmakordselt 1967.a filmis *A Time For Killing*. Tiitritesse oli lisatud tema keskmise nime esitähht J., et teda tummfilmistaarist eristada. Tema uus tulemine algas 1970. aastate keskpaigast ning sellest ajast saati on ta olnud üks suurimaid tegijaid. Mis on meeste ühine nimi?

31. 1916. a asendati Prantsuse vägede ülemjuhataja Joffre Verduni kangelase Robert Nivelle'iga, kellel on nn hiilgav plaan, mille tulemusena Prantsusmaa saavutab sõjas suure võidu. Tegelikult põhjustas plaan 150 000 mehe kaotuse, mässu armees ja 30 000 mehe väest pagemise. 15. mail 1917 vahetati Nivelle välja teise Verduni kangelase vastu, keda võib kirjeldada kui sõdurite kindralit, kes kohtles sõdureid austusega ning ei raisanud nende elusid enam mõttetu rünnakute korraldamisega. Ent vahetati temagi välja, sõja lõpus sai järgmiseks ülemjuhatajaks Ferdinand Foch. Mis nime kandis aga vahepealne juht?

32. Näete USA-s 1970.a-tel ilmuma hakanud huumoriajakirja kaant. Teravmeelse ajakirja meeskond otsustas kätt proovida filminduses, hakates tootma komöödiafilme. Neist esimene's Animal House, sai 1978.a kõigi aegade menukaimaks komöödiaks (tollase seisuga!). Filmis säras John Belushi. Kui esialgu olid ajakirja tegijad asjaga veel kuidagi seotud, siis nüüdseks on tulnud hulgi filme, mis ühe osana nimest kasutavad ajakirja oma, aga rohkem pistmist pole. Üldiselt madala eelarvega ja viletsat huumorit täis filmid. Nagu näiteks: ... European Vacation (1985), ... Christmas Vacation (1989), ... Loaded Weapon (1993), ... Van Wilder (2002) jne. Mis ajakiri/filmipealkirjade osa (koosneb kahest sõnast!)?

33. Eesti kirjanduslukku on ennast jäädvustanud üsna kurjal moel ka Vambola Naarits (küsimuse autoriga seob seda meest vaid ühine perekonnanimi). Nimelt on tema hingel ühe eestlaste omaaegse menukirjaniku (1928-1982) ja tolle elukaaslase mõrv Viljandimaal. Korduvalt karistatud rets meelitas kirjamehe enda poole, tulistas teda, virutas talle püssipäraga ning uputas surnukeha tiiki. Loomulikult määrati sellise teo eest Naaritsale kõrgeim määr. Kelle eluküünla Naarits kustutas? Meest nii mõnedki õigeks kirjanikuks ei loegi, sest romaane ilmus temalt ainult üks – 1979.a triloojian plaanitud sarja avateos „Rusikad“.

34. Sellest riigist on viimastel aastatel saanud Kariibi mere piirkonna suurin turismimagnet. Nii 2007 kui 2008 külastas riiki umbes 4 miljonit turisti, mis on kõrgeim number selle regiooni riikide seas. Suurt rolli mängivad selles jõukate turistide seas populaarsed, aasta läbi avatud golfirajad. Riigi praegune president on Leonel Fernandez, võibolla paremini tuntud on aga aastatel 1966-1978 ja 1986-1996 presidendiks olnud Joaquin Balaguer, kelle teise ametiajast alates on riik tublisti liikunud demokraatia suunas. Enne seda, 1930-1961, valitses riiki verine diktaator. Riigis asub Kariibi mere saarte kõrgeim mäetipp Pico Duarte, populaarseim spordiala on pesapall, rahvastantsuks on merengue. Mis riik?

35. Kuulete 1955.a avalikkuse ette jõudnud laulu „Maybellene“. Sageli kirjutatakse selle pealkiri valesti, kuna aetakse sassi populaarse kosmeetikafirmaga. Kes esitab?

36. Peter Pears (1910-1986) oli kindlasti üks Suurbritannia 20. sajandi tipptenoreid. 1978. aastal rüütlikis löödud mees võlgneb aga suure osa oma karjäärist ühele heliloojale. Pears mängis peaosil paljudes tema loodud muusikateostes – näiteks nimiosad ooperites "Peter Grimes" ja "Albert Herring", Aschenbach "Surm Veneetsias" jpt. Täpsustuseks: paljud oma teosed helilooja lõi tenorit ning tema häält silmas pidades. Vähetähtis pole siinkohal asjaolu, et Pears ja helilooja olid elukaaslased. Kes oli see helilooja?

37. Venemaa haldusjaotus on keeruline: 21 vabariiki, 9 kraid, 46 oblastit, 2 keskalluvusega linna, 1 autonoomne oblast ja 4 autonoomset ringkonda. Üheksast kraist kolm on Euroopas, üks on Stavropoli krai, teise pealinn sai 1979.a. miljonilinnaks ja kolmas on omapärane selle poolest, et tema sees on enklaavina Adõgee vabariik. Nimetage need kaks Euroopa kraid!

38. Igal noorte põlvkonnal on oma nn. kultusesemed, mida ihaldatakse, ostetakse, müüakse, vahetatakse või varastatakse, olgu need bakuganid, tamagochid, nätsud või nätsupaberid. Praeguste pensionäride nooruspõlves olid nendeks iridinoiidid. Tegemist oli inglise firma E.S Perry toodanguga, Iridinoid oli kaubamärk ja see oli igale asjale peale kirjutatud. Neid ei kasutanud mitte ainult lapsed, vaid ka täiskasvanud. Iridinoide toodetakse tänaseni, aga neid kasutavad ainult friigid ja professionaalid. Millest on jutt?

39. Suurtööstuste kõrval on oma toidukaupadega turule pääsenud ka pisemaid tegijaid. Üks selliseid on endisele riigikogulasele Tiit Niilole kuuluv ja Misso vallas Kärinä külas asuv talumeierei. 1998.a-st tegutsev pereettevõtte pakub laias valikus kohalikust toorainest (oma talu lehmade piimast) valmistatud tooteid. Kvaliteet on väga hea, kvantiteet mitte. Seetõttu on neid laiemalt saada peamiselt Lõuna-Eestis (Tartus näiteks Selverites, Konsumites), kuid ka Stockmannis, Tallinna Kaubamajas jm. Mis nime kannab talumeierei/piimatoodete kaubamärk?

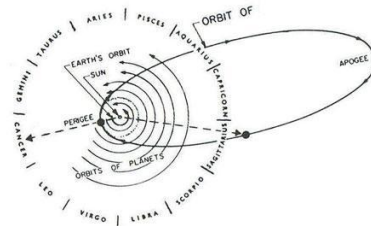
40. Nähtav lind (*himantopus himantopus*) on lindude hulgas flamingode järel teisel kohal oma jalgade pikkuse poolest keha suurusega võrreldes. Mune haududes peavad nad oma pikad jalad V-tähe kujuliselt välja sirutama ja asetama jalad kehast tahapoole. Eestis on ta harv külaline: teada on vaid viis juhtumit, kui teda siinmail on nähtud. Peamiselt on nad levinud lõuna pool, Euroopas on nende suurim populatsioon Vahemere ääres. Mis lind? Vastamist peaks lihtsamaks tegema linnu terasem silmitsemine.

41. 1996.a täheldati esimest korda, et need loomad haigestuvad surmavasse näokasvajasse. Täna on arvatavasti nende populatsioon vähenenud 20 – 50 % ja tegeletakse aktiivselt veel tervete loomade päästmisega, kuna haigus on nakkav ja kardetakse kogu liigi väljasuremist. Mis loomi selline tõbi vaevab?

42. Teades, et kaardil on Päikesesüsteemi planeedid ja nende orbiidid, siis mis nime kannab see kummalise orbiidiga planeet, mille nime kellegi karvane käsi on kustutanud?

43. See 1980.a. sündinud (elu)kunstnik lõpetas 2002 EKA, möödunud aastal valis ajakiri Avenue ta New Yorgi 400 mõjukaima inimese hulka kõrvuti Sarah Jessica Parkeri, Donald Trumpi, Calvin Kleiniga. „Mul on bemmil uued kummid“ autor. Kes?

44. Mis asutus?

45. Näitlejad pildil on Robert Downey juunior ja Jude Law. Film, kus nad sellistena figureerivad, jõudis kinodesse eelmisel aastal. Tahame teada tegelaskujude nimesid!

46. Mille sortidest on tuntumad Amfissa, Kalamata, Mission, Gemlik, Bosana, Manzanilla jpt.? Olgu nimi missugune tahes, toorest peast nad süüa ei kõlba. Töötlemisel on aga kolm peamist meetodit: Hispaania ehk Sevilla, California ehk Ameerika ja Kreeka meetodid.

47. 12. mail 1982 ründas täägiga relvastatud hispaanlane Juan Maria Fernandez y Krohn Portugalis Fatimas ... Rünnatu ihukaitsjatel õnnestus ta kahjutuks teha. Kohtus väitis mees, et ründas oma ohvrit, kuna ta on isiku poolt tehtud reformide vastane ja nimetab teda Moskva agendiks. Kohus määrab mehe 6 aastaks vangi. Poole karistuse kandmise järel saadeti mees Portugalist välja ja ta asus elama Belgiasse. Keda Fernandez ründas?

48. Küsime maailma suurimat infoagentuuri, mis alustas 1931.a (praeguse nimega alates 1937.a.-st). Agentuuri palgal on 10 000 inimest (võrdluseks: Reutersil on töötajaid 1300), kelle peamiseks ülesandeks on Hiina Rahvavabariigi elu kajastamine (ja kindlasti ka ülistamine). Lisaks Pekingis asuvale peakorterile on neil üle 100 büroo välismaal ning kümneid esindusi teistes Hiina paikades. Välja antakse ka umbes 20 ajalehte ning tosinat ajakirja. Mis agentuur?

49. 1972-1976 õppis TRK Lavakunstkateedris viimane Voldemar Panso juhendatud lend. Selles legendaarses, ent traagilise saatusega 7. lennus lõpetasid teatrikooli 12 meest ja 4 naist. Meestest viis pole enam elavate kirjas - Tiit Berg, Urmas Kibuspuu, Jüri Krjukov, Aare Laanemets ja Sulev Luik. Peale nende olid selle lennu meestest lõpetajate seas Kalju Orro, Toomas Ots, Priit Pedajas, Lembit Peterson, Eero Spriit ja veel kaks siin nimetamata meest, mõlemad meile kõigile hästi tuntud (ja mitte ainult näitlejatena). Nimetage need kaks!

50. Kui teles, filmis vm. on vaja kasutada nn. "muusikalist tapeeti", siis läheb sageli loosi selle ansambli loomingu. 1970.a-tel asutatud Šveitsi elektroonilise muusika ansambli moodustavad kaks meest: Dieter Meier ja Boris Blank. Nende lugudest tuntuimad kuuldav "Oh Yeah" ja "The Race". Nagu öeldud, on nende loomingu ohtralt kasutatud ja populariseeritud. Nimetage ansambel!

51. Terase eriline koostis ja karastusmeetodid, mis tegid ... mõõgad tugevaks ja ka kurikuulsaks, olid saladuseks veel kuni eelmise sajandini. Just mõõkade eriline tugevus tõi meistritele laialdast tunnustust. Ibeeria poolsaare sepad olid selliseid mõõku – *falcata*'sid – valmistanud alates 5. sajandist eKr. Hannibal kasutas neid roomlaste vastu võideldes ning hiljem võtsid Rooma leegionärid ka ise samasugused kasutusele. Moslemid töötasid nende põhjal välja oma kaheteralise mõõga – *scimitars* 'i. Selle linna mõõgameistrid valmistasid ka rapiire, millega vehklesid musketärid. Millise Hispaania linna meistrite toodangust on jutt?

52. Küsitava toote loojaks oli 1865. a noor inglise apteeker James Lofthouse. Ta nägi, et paljudel kaluritel on seoses ränkade töötingimustega probleeme erinevate hingamisteede hädadega. Seetõttu mõtleski ta välja eriti tugeva eliksiiri, mille põhikomponentideks olid eukalüptiõli ja mentool. Hiljem asendati vedelik natuke käepärasemate pastillidega. Tootmises on nad siiani, iseloomulikus paberkotikeses tooteid võib soetada ka Eestis. Mis nime kannavad need pastillid?

53. James Van Alen (1902-91) asutas Rhode Islandi osariigis maailma suurima tennisemuuseumi, samuti Kuulsuste Halli. Ka tennisekuulsuse arengule aitas Van Alen kaasa, leiutades ... Ta suri päeval, mil Stefan Edberg kaotas Wimbledonis üllatasavägises mängus Michael Stichile. Kuulnud pärast mängu uudist Van Aleni surmast sõnas Edberg: „Poleks Jamesi olnud, mängiksime me Michaeliga praeguseni.” Mille Van Alen leiutas?

54. Filmimees Marko Raat sai 1999.a valmis dokumentaalse uurimuse „Esteetilistel põhjustel”. 2000.a sai mees selle eest ka aasta parima filmi preemia. Filmi peategelaseks on kunstiteadlane Andres Kurg, kellele meeldib ühe riigi modernistlik arhitektuur ning ta käib läbi mitmed sealsed riigiasutused palvega, et äkki tal õnnestuks sinna emigreeruda. Esteetilistel põhjustel, et sealse arhitektuuri uurimisele pühenduda. Ametnikud midagi tarka talle kosta ei osanud ja igalt poolt sai ta äraütleva vastuse. Tegemist oli muidugi fiktsiooniga, sest hea tahtmise korral oleks kunstiteadlane üsna kerge vaevaga sinna niisama minna saanud. Tänapäeval pole eestlastel takistusi seal riigis elamiseks-töötamiseks. Kuhu esteetilistel põhjustel emigreeruda sooviti?

55. *Macrolepiota* on kandseente perekond lehikulaadsete seltsist, Eestis 6 liiki, kõik söödavad, pildil olev suur... lausa väga hea söögiseen. Levinumad liigid on veel toht- ja safran..., mis mõlemad puutumisel ja vigastamisel punaseks lähevad. Kõigil on olemas nii loor kui ka nahkjas rõngas ümber jala, tupp puudub. Mis seened?

56. Kahekordne olümpiavõitja Kristina Šmigun-Vähi pole veel mitte ühelgi hooajal tulnud esimeseks MK-sarja kokkuvõttes, parimateks on jäänud teised kohad hooaegadel 1999/2000 ja 2002/2003. Mõlemal korral edestas Kristinat Bente Skari. Kui Bente 2003 tippspordist loobus, tundus, et nüüd ometi on alanud Kristina valitsusaeg. Aga ei, norralastel oli uus staar, Marit Björgen kohe varnast võtta. 2004/2005 ning 2005/2006 võitiski MK-sarja Björgen. Küsime aga, kes võitis naiste mudmaasuusatamise MK-sarja hooaja 2003/2004 kokkuvõttes? See 2006 tippspordist loobunud suusataja võitis suurvõistlustel vaid ühe individuaalmedali, see-eest kuldse (2002 olümpial 30 km klassikas peale Larissa Lazutina tulemuse tühistamist dopingu tõttu).

57. Inglise lastekirjaniku Kenneth Grahame'i igihaljas lugu pajatab nelja toreda looma juhtumustest. Avastanud endas taltsutamatu kire autoga kihutada, algavad härra Konna seiklused kõnnumaal. Jõekalda elanikele jõuab kiiresti pärale, et ohjeldamatu ja hulljulge Konn tuleb iga hinna eest peatada. Kuid Konn jätkab oma hirmuvalitsemist ja leiab end peagi vanglast, jättes oma häärberi nirkide meelevalda. Nüüd on käes Konna ustavate sõprade, Muti, Vesiroti ja Mägra kord üle trumbata nurjatud sissetungijad. Samal ajal valmistab nende kahepaikne sõber ette oma fantastilist põgenemist. Mis pealkirja kannab see inglase üks armastatumaid lasteraamatuid?

58. Pildil olev silla on projekteerinud Ben van Berkel ning see sai valmis 1996.a. 808 meetri pikkune sild kannab hüüdnime "Luik". Miks, seda on ka juba pildilt näha. Silla lõunapoolses otsas on 89 meetrine tõstesild, mis on mõeldud laevadele, kes muidu silla alt läbi ei pääseks. Selline tõstesild on suurim ja raskeim Lääne-Euroopas. Millises Euroopa linnas see sild asub (võite nimetada ka silla nime, sest see ajaloost pärit nimi seostub üheselt küsitava linnaga)?

59. Selle loomaseltsi hulka kuulub 7 liiki, kellest 3 elab Kagu- ja Ida-Aasias, 4 aga Aafrikas Sahara kõrbest lõuna pool. Nende suurima liigi pangoliini (*manis gigantea*) järgi tunnevad inglased kõiki liike. Mis loom?

60. See avaldub imikutel valge katu ja/või laikudena keelel, suulaes ning põskede siseküljel. Vastsündinutel üsna tavaline, nakkus saadakse ema sünnitusteedest. Seennakkus võib püsida pikemat aega ning segada imikut. Ravina sobib suu limaskestast pesemine mineraalvee või soodalahusega. Loomulikult aitab ka puhtuse hoidmine. Nakkus võib levida seedetrakti kaudu mähkmepiirkonda, kus väljendub punasetäpilise haudumusena, mida ravitakse vastavate salvidega. Mis nime selline ebameeldiv asi kannab?

61. 1958.a avatud staadion on mõeldud nii spordiürituste kui kontsertide korraldamiseks. Spordi tippündmüstest on toimunud staadionil 1992.a jalgpalli EM-i finaalmäng, 1995.a kergejõustiku MM-võistlused ja 2006.a EM-võistlused. Lisaks toimus staadionil esimene NFL-i meeskondade kohtumine Euroopas, kui 1988.a mängisid hooaja eelses kontrollmängus Chicago Bears ja Minnesota Vikings. Siinsamas püstitas Jonathan Edwards 1995.a kehtiva kolmikhüppe maailmarekordi. Mis staadion?

62. Küsime saart. Esimesed eurooplased jõudsid kulda otsides sinna aastal 1525. Saar on iseloomuliku kujuga ja suuremalt jaolt mägine (on mitmeid tegevvolkaane), selle keskosa on raskesti läbitav. Kohalikku, suurel määral endeemset imetajate faunat esindavad näiteks anoa, babirussa ja mitut liiki kuskused. Saare suurim linn on Makassar. Suurem osa elanikest on moslemid, ent on ka arvukas kristlastest vähemus. Moslemite ja kristlaste vahel on viimasetel aastakümnetel esinenud mitmeid veriseid kokkupõrkeid. Saare põhjaosa, mille keskuseks on Manado, on põhiliselt protestantlik ning poliitiliselt rahulikum. Manado piirkond on alates 1990-ndatest saanud tuntuks oma suurepäraste sukeldumisvõimaluste poolest. Mis saar?

63. Aastatel 1912-14 oli sel kunstnikul kuum suhe Alma Mahleriga, keda mees ka enda maalidel ohtralt modellina kasutas. Nimetage kunstnik!

64. Rhonda Byrne (sünd. 1955) on pärit Austraaliast ning tegutsenud produtsendina. USA-s elavat naist teatakse eelkõige aga ühe enesebiraamatu autorina. Raamatut ja selle põhjal valminud filmi on maailmas saatnud suur edu. Raamat oli ka Eesti juhtivates raamatupoodides pikka aega 10 menukaima teose hulgas nähtaval. „... õppides saad teada, kuidas sa võid olla keegi, kes sa olla tahad; saada kellekski, kelleks sa tahad saada, või teha seda, mida iganes sa tahad teha. Sa saad teada, kes sa tegelikult oled. Saad teada tõelisest hiilgusest, mis sind elus ees ootab.” Nii ütleb raamatu sissejuhatus. Tõenäoliselt suhtuvad mõtleavad inimesed siiski raamatusse, milles tõsimeeli kõneldakse aju poolt kosmosesse (ja vastupidi) saadetavatest signaalidest jms. teatava skepsisega. Mis pealkirja kannab menuraamat?

65. Kui Sahlene võitis lauluga „Runaway” Eurovisioni eelvooru, siis süüdistasid mitmedki pahased inimesed, et tegemist on kehva plagiaadiga kuuldavast loost. Naljaka faktina võib välja tuua, et hiljem jäi küsitav laulja ise ilma oma loo „You’re Not Alone” autoriõigustest (ainult Belgias), kuna ühed Belgia vennaksed suutsid tõestada, et küsitav on selle loo nendelt maha vehkinud. Kes esitab?

66. Kui see füüsik oli saanud 1908.a Nobeli preemia oma keemiaalaste saavutuste eest, ei saanud ta auhinda vastu võttes märkimata jätta, et kuigi ta on täheldanud kiireid muutusi ja moondumisi oma uuritavas materjalis, langeb kiireima muudatuse au ikkagi Nobeli preemiakomiteele, kes temast ühe hetkega keemiku tegid. Kes niimoodi teravmeelitses?

67. Selle tekkimise kohta on mitu legendi. Ühe legendi järgi oli selle loojaks jumalanna Laka, kes pani sellele Molok'ai saarel. Teise versiooni kohaselt tegi seda esmakordselt Hi'iaka, et rahustada oma keevalist õde, tulejumalanna Pelet. Kolmandas müüdis oli loojaks Pele ise, kes tantsis pärast oma pahatahtliku õe üle saavutatud võitu jne. Millest jutt?

68. Oxfordi ja Cambridge'i kaheksapaatide iga-aastane jõukatsumine pole sugugi ainulaadne võistlus. 1852.a (iga-aastane 1859.a-st) toimus kahe maineka kõrgkooli kaheksapaatide mõõduvõtt, milles kumbki tiim kasutab traditsioonilisi värve: punased ja sinised. Algul toimus sõudmine Winnepesaukee järvel, edaspidi Thamesi jõel. Punased on olnud ajaloo vältel edukamad, juhtides võitudega 90:54. Mis koolid omavahel jõudu katsuvad?

69. 2000. aastate algul murdsid tõsielusarjad ka Eesti telemaastikule. Üks esimesi tulijaid oli „Robinsonid”. Peatselt valmis aga kodumaine džungliseiklusele kodumaine paroodia, kus kuus meest (Hannes Võrno, Peeter Oja, Tarmo Leinatamm, Peeter Volkonski, Peeter Ristsoo, Mart Kivastik) saadeti nädalaks ajaks minimaalse rahasumma eest kolkakülas asuvasse mahajäetud talumajja ellujäämiskursusele. Tegelikuses oli tulemus igal juhul huvitavam ja naljakam, kui mistahes Robinsonide-värk. Mis nime kandis see paroodiasari?

70. Pilt on tehtud Valges Majas 1973.a. Keskel naeratab staarile kohaselt Frank Sinatra. Temast paremal on president Nixon prouaga. Vasakul aga ühe riigi peaminister oma prouaga. Mees (sünd. 1919) oli selles ametis kolmel korral (1972-73, 1976-79, 1989-92). Lisaks on ta olnud oma riigi sise-, välis- ja kaitseminister. Hüüdnimed Pimeduse Prints, Beltsebul jt. Kes?

71. Teadus spetsialiseerub tänapäeval järjest enam ja enam. Sama võib öelda teadusajakirjade kohta, väga suur osa neist avaldab artikleid vaid teatud kindla, väga spetsiifilise valdkonna kohta ning neil on väga selgelt piiritletav, kitsa ala spetsialistidest lugejaskond. Samas on ka nüüd, aastal 2010, kaks maailma kõige-kõige mõjukamat teadusajakirja väga laia profiiliga ning avaldavad artikleid pea kõikide loodusteaduste uusimatest saavutustest. Konkurents nendesse kahte ajakirja oma artikliga pääsemiseks on ülitugev, toimub karm eelselektioon ekspertide poolt. Mõlemad ajakirjad ilmuvad üks kord nädalas ja on ingliskeelsed. Ühte neist antakse välja Suurbritannias aastast 1869, teist USA-s aastast 1880. Nimetage need kaks omavahel konkureerivat ajakirja!

72. Küsime aastatel 247 eKr kuni 224 pKr Lähis-Idas suurvõimuks olnud impeeriumi. Oma tippajal hõlmas see peaaegu kogu Iraani, Mesopotaamia ja Armeenia, piirnedes läänes Rooma keisririigiga ja olles takistuseks viimase laienemisele ida suunas. Oma nime sai impeerium Kirde-Iraani piirkonna järgi, kust impeeriumi ja selle valitsejadünastia rajaja Arsaces I oma vallutusi alustas. Aastal 53 eKr sai Marcus Crassuse juhitud Rooma armee Carrhae lahingus hävitavalt lüüa meie küsitava impeeriumi ratsaväeüksuselt. Crassus tapeti, legendi kohaselt olevat pärast surma talle suhu valatud sulakulda, pilkamaks Crassuse ahnust. Nimetage see impeerium (või Iraani piirkond).

73. See ehitusinsener ja kirjanik elas 1929–1993. Ajakirja Looming novellivõistluste auhinnaomanik 1969 ja 1970, kirjutanud ka kuuldemänge. Kirjutanud mälumänguritele vajalikud raamatud „Ehitus läbi aegade“, „Sillad läbi aegade“, „Tunnelid läbi aegade“, „Tornid läbi aegade“, millised on ka autori enda illustreeritud. Kauaaegne ERKI õpejõud. Kes?

74. 1920. aastate alguses võttis noor Kanada kirurg ette katsed koertega, mille eesmärgiks oli võitlus ühe ravimatu tõvega. 92. katsealune koer oli esimene, kes elama jäi. Avastatud oli midagi suurt ja võitlus selle haigusega muutus reaalsuseks. Mida ta avastas?

75. Kuuldav on omas žanris tipptegijate hulka kuuluv 2000.a asutatud raskemat rocki viljelev USA bänd. 2005.a võideti oma debüütalbumi eest 2 Grammyt. Peagi on tulemas kolmas stuudioalbum. Kaunist häält teeb lauljatar Amy Lee. Mis bänd?

76. 1906 a. pani Wilhelm Voigt, paadunud varas ja petis selga vanarõivapoest ostetud kaptanimundri, sõitis Berliini naaberlinna ..., läks sõjaväekasarmusse, kamandas endaga kaasa kümme grenaderi, marssis nendega raekotta, arreteeris linnasekretäri ja linnapea, kuna nood olevad võltsinud raamatupidamisdokumente, konfiskeeris linnakassast 4000 marka 70 penni (muidugi kviitungi vastu), käskis osal grenaderidel toimetada linnapea ja laekur Berliini kindral von Moltke juurde ülekuulamisele ning ülejäänutel jääda pooleks tunniks raekoda valvama, läks ise rongi peale, vahetas mundri erariiete vastu ja kadus. Voigt arreteeriti ja talle mõisteti neli aastat vangistust. Saksalik ülim kuulekus ja allumine mundrikandja käskudele ei teinud nalja mitte ainult muule maailmale, vaid ka sakslastele endile ja väidetavalt ka keiser Wilhelm II-le, kes Voigtile 1908.a armu andis. Mis nime kandis see naaberlinn/või afäär?

77. Agur Karukäpp (Tänav) on Jõgeva mees, kes lisaks kriisinõustaja tööle on lootustandev ulmekirjanik. Nime all Maniakkide Tänav on mees avaldanud mitmeid jutustusi ja romaane, mida spetsid täitsa heaks hindavad. "Mu aknad on puust ja seinad paistavad läbi" oli tema 2000. a ilmunud debüütromaan. Eelmisel aastal ilmus teine romaan "Surmakarva". Mõlema teose kohta on öeldud, et tegemist Eesti esimeste tõsiseltvõetavate ...romaanidega. Millise õudus- ja ulmežanrist tuntud olendi(te) nimetus sobib punktiirile?

78. Näete pilte oma vähenõudlikkuse tõttu ühest populaarsemast toataimest (ametliku perekonna nimega *sansevieria*), mis looduslikult kasvab Aafrika, Araabia poolsaare, India ja Sri Lanka kuivades osades. Mis taim?

79. „Ajaloolase ABC“. Tegemist oli ühe talupoegade grupiga keskaegses Eestis. Siiski on andmeid nende eksisteerimise kohta isegi 18. sajandil. Nende päritolu kohta on mitmeid seletusi, ent tõenäoliselt oli tegemist nooremate poegadega, kes isatalust lahkudes endale uue talu rajasid, mis tavaliselt kehvemal maatükil paiknesid. Nende nimetus tulenes teatavast kohustusest mõisa ees. Kuidas neid vaesemat sorti talupoegi kutsuti?

80. Lõpetuseks kuulete saksa *showmehe* Stefan Raabi lugu "Hol' mir ma' 'ne Flasche Bier". Häält teeb selles palas aga hoopis tuntum sakslane, kelle laulu pealkirjas mainitud lausekatke Raab üles korjas ning osavalt lauluks miksis. Keda Raab tõgab?

Vastused

1. Jozsef Törley (TN)
2. Golani kõrgendik (TN)
3. Jenga (TN)
4. Didgeridoo (TN)
5. Liane Pintsaar (TN+RE)
6. Sylvia Plath (TN)
7. Peenises (TN)
8. Wijk aan Zee (TN)
9. Brasiilia (TN)
10. Taimo Toomast (TN)
11. Ketevan (TN)
12. Andrei Makin(e) (TN)
13. Andrus Pork (Park) (VK)
14. SSC Napoli (TN)
15. Helme (RE)
16. Guanako (TN)
17. Gaius Julius Caesar (TN)
18. Boksiit (TN)
19. BMW (TN)
20. Popidiot (TN)
21. Aleksei Rõkov (TN)
22. Pokljuka (TN)
23. Hongkong (TN)
24. Tamula (TN)
25. Abu Ghraib (vangide piinamine Bagdadi lähedal asunud vanglas) (TN)
26. Kevadrullid (TN)
27. Keemilise ja Bioloogilise Füüsika Instituut (KBFI) (TN)
28. Sanya Richards (TN)
29. Vootele Hansen (TN)
30. Harrison Ford (TN)
31. Phillippe Petain (TN)
32. National Lampoon (TN)
33. Silver Anniko (TN)
34. Dominikaani Vabariik (VK)
35. Chuck Berry (TN)
36. Benjamin Britten (TN)
37. Krasnodari ja Permi kraid (RE)
38. Kirjutussulg (RE)
39. Nopri (Talumeierei) (TN)
40. Karkjalg (TN)
41. Kukkururadid (TN)
42. Nibiru (Nebiru) (TN)
43. Martin Saar (RE)
44. Eesti Maaülikooli (eelmine) peahoone (RE)
45. Sherlock Holmes ja dr. Watson (TN)
46. Oliivid (TN)
47. Johannes Paulus II (TN)
48. Xinhua (TN)
49. Ago-Endrik Kerge, Peeter Volkonski (VK)
50. Yello (TN)
51. Toledo (TN)
52. Fisherman's Friend (TN)
53. Tie-break (kiire lõppmäng) (TN)
54. Taani (TN)
55. Sirmikud (RE)
56. Gabriella Paruzzi (VK)
57. „Tuul pajuokstes“ (Wind In The Willows) (TN)
58. Rotterdam – Erasmuse sild (Erasmusbrug) (TN)
59. Soomusloom (TN)
60. Soor (TN)
61. Ullevi staadion Göteborgis (TN)
62. Sulawesi (Celebes) (VK)
63. Oskar Kokoschka (TN)
64. „Saladus“ (The Secret) (TN)
65. R. Kelly (TN)
66. Ernest Rutherford (TN)
67. Hula (TN)
68. Harvard ja Yale (TN)
69. „Jürgensonid“ (TN)
70. Giulio Andreotti, Itaalia peaminister (TN)
71. Nature, Science (VK)
72. Partia (VK)
73. Hubert Matve (RE)
74. Insuliin (Frederick Bantingu teadustöö vili) (RE)
75. Evanesence (TN)
76. Köpenicki kapteni afäär (TN)
77. Zombie(d) (TN)
78. Havisaba (TN+LN)
79. Üksjalad (TN)
80. Gerhard Schröder (TN)